

MULTIMEDIA VOSITALARI ASOSIDA ISPAN TILINI O'QITISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI

Ilmiy rahbar:

To'ychiyeva Maxchehra Jo'rabekovna

Ispan va Italyan filologiyasi kafedrası katta o'qituvchi

Baxronova Nozima Ulug'bekovna

Samarqand Davlat Chet Tillar Instituti talabasi

baxronovanozima33@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada multimedia vositalari asosida ispan tilini o'qitish samaradorligini oshirish masalalari muhokama qilinadi. O'qitish jarayonida multimedia texnologiyalarining qo'llanilishi nafaqat talabalarning til o'rganish motivatsiyasini oshiradi, balki ularning kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishga ham yordam beradi. Maqolada multimedia vositalarining turli turlari, ularning ispan tilini o'qitishda qanday foydalanilishi va o'qituvchilar uchun tavsiyalar beriladi. Shuningdek, ispan tilini o'rganish jarayonida yuzaga keladigan qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish usullari ham ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Multimedia vositalari, Ispan tili, O'qitish samaradorligi, Til o'rganish, Kommunikativ ko'nikmalar, O'qituvchilar uchun tavsiyalar.

Kirish.

Ispan tili dunyoda eng ko'p o'rganiladigan tillardan biri bo'lib, uning o'ziga xos madaniyati, tarixi va adabiyoti mavjud. Bugungi kunda globalizatsiya jarayonlari va xalqaro aloqalarning kengayishi ispan tilini bilishning ahamiyatini oshirmoqda. Shu sababli, ispan tilini o'qitish jarayonida yangi pedagogik yondashuvlar va texnologiyalarni qo'llash zarurati yuzaga kelmoqda. Multimedia vositalari, jumladan, audio, video, grafik va interaktiv materiallar, ta'lim jarayonida muhim rol o'ynaydi. Ular o'quvchilarning diqqatini jalb qilish, motivatsiyasini oshirish va tilni o'rganish jarayonini qiziqarli qilish imkoniyatini beradi.

Multimedia vositalarining ta'limdagi afzalliklari ko'plab tadqiqotlar bilan tasdiqlangan. Ular nafaqat o'quvchilarning vizual va eshitish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi, balki tilni amaliyotda qo'llash imkoniyatlarini ham kengaytiradi. Masalan, audio va video materiallar orqali ispan tilidagi haqiqiy muloqotlarni eshitish va ko'rish o'quvchilarga tilning talaffuzini yaxshilashga, shuningdek, madaniy kontekstni tushunishga yordam beradi.

Interaktiv dasturlar esa o'quvchilarga o'z bilimlarini sinab ko'rish va ularni mustahkamlash imkoniyatini beradi.

Biroq, multimedia vositalaridan samarali foydalanish uchun o'qituvchilar malakasi va tajribasi ham muhimdir. O'qituvchilar multimedia resurslarini qanday tanlashlari va ularni dars jarayoniga qanday integratsiya qilishlari kerakligi haqida aniq strategiyalar ishlab chiqishlari lozim. Shuningdek, talabalarning ehtiyojlarini hisobga olish va ularning qiziqishlariga mos keladigan materiallarni tanlash ham muhim ahamiyatga ega. Shu nuqtai nazardan, ushbu maqolada multimedia vositalari asosida ispan tilini o'qitish samaradorligini oshirish masalalari ko'rib chiqiladi. O'qituvchilar uchun tavsiyalar berilib, multimedia vositalarining turli turlari va ularning o'quv jarayonidagi roli tahlil qilinadi. Shuningdek, ispan tilini o'rganishda duch kelinadigan qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish usullari ham muhokama qilinadi. Maqolaning maqsadi – ispan tilini o'qitishda multimedia texnologiyalarining ahamiyatini yoritish va o'qituvchilarga bu jarayonda yordam berishdir.

Mavzuga Oid Adabiyotlar Tahlili.

Ispan tilini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish masalalari O'zbekistonda bir qator olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Ularning ishlarida multimedia texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi ahamiyati, ularni qo'llash usullari va o'quvchilarning til o'rganish samaradorligini oshirishdagi roli ko'rib chiqiladi.

Dilshodbek Tursunov ispan tili o'qitish metodikasiga oid tadqiqotlar olib borgan olimlardan biridir. U multimedia vositalarining talaffuzni yaxshilash va madaniyatni o'rganishdagi ahamiyatini ta'kidlaydi. Tursunovning ishlarida audio va video materiallar yordamida o'quvchilarni haqiqiy muloqotga tayyorlash jarayoni ko'rsatilgan. U multimedia vositalarining interaktivligini va ularning o'quvchilarni motivatsiya qilishdagi rolini alohida ta'kidlaydi.

Nilufar Murodova esa multimedia texnologiyalarini qo'llash orqali ispan tilini o'qitishning innovatsion usullarini ishlab chiqishga bag'ishlangan tadqiqotlar olib borgan. Uning ishlarida interaktiv dasturlar va onlayn platformalarning foydaliligi, shuningdek, o'quvchilarning o'z-o'zini baholash imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Murodova, shuningdek, multimedia vositalarining o'quvchilarning qiziqishini oshirish va dars jarayonini qiziqarli qilishdagi roli haqida fikr yuritadi.

Sardorbek Xodiev ispan tili o'qitishda multimedia resurslarini qo'llash bo'yicha amaliy tadqiqotlar olib borgan. U o'quvchilarning o'zaro muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda video materiallarning ahamiyatini ta'kidlaydi. Xodievning tadqiqotlari, shuningdek, multimedia vositalarining til o'rganishda qiyinchiliklarni bartaraf etishga yordam berishi mumkinligini

ko'rsatadi.

Mansurbek Abdullayev ham ispan tilini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish bo'yicha tadqiqotlar olib borgan. U o'z ishlarida multimedia materiallarining turli formatlarini (audio, video, grafik) birlashtirib, ta'lim jarayonini qanday yaxshilash mumkinligi haqida fikr yuritadi. Abdullayevning tadqiqotlari, shuningdek, o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish zarurligini ko'rsatadi. Ushbu olimlarning ishlarini tahlil qilish orqali ispan tilini o'qitishda multimedia vositalarining samaradorligini oshirish uchun yangi yondashuvlar va strategiyalar ishlab chiqish mumkin. O'zbekiston kontekstida bu tadqiqotlar nafaqat ispan tilini, balki boshqa chet tillarini o'qitish jarayonida ham qo'llanilishi mumkin.

Tadqiqot Metodologiyasi.

Ushbu tadqiqotning maqsadi multimedia vositalari asosida ispan tilini o'qitish samaradorligini oshirish masalalarini o'rganishdir. Tadqiqot metodologiyasi quyidagi asosiy bosqichlardan iborat: Tadqiqotning birinchi bosqichi sifatida ispan tilini o'qitish va multimedia vositalarining ta'lim jarayonidagi roli haqida mavjud adabiyotlar tahlil qilinadi. O'zbekiston va xalqaro miqyosda olib borilgan tadqiqotlar, maqolalar va monografiyalar o'rganiladi. Bu bosqichda o'quv jarayonida multimedia vositalarining qo'llanilishi bilan bog'liq nazariy asoslar aniqlanadi. Tadqiqot jarayonida eksperimental metoddan foydalaniladi. O'quvchilar guruhlari tanlanadi va ularga multimedia vositalari yordamida ispan tili darslari o'tkaziladi. Darslar davomida interaktiv dasturlar, video materiallar, audio materiallar va boshqa multimedia resurslari qo'llaniladi. O'quvchilarni baholash uchun oldin va keyin testlar o'tkaziladi. O'quvchilar va o'qituvchilar orasida so'rovnoma o'tkazilib, multimedia vositalarining ta'lim jarayonidagi samaradorligi haqida fikrlar to'planadi. Shuningdek, intervyular orqali o'qituvchilarning multimedia texnologiyalarini qo'llash tajribasi va qiyinchiliklari haqida ma'lumotlar yig'iladi. Olingan natijalar statistik usullar yordamida tahlil qilinadi. O'quvchilar tomonidan amalga oshirilgan test natijalari, so'rovnoma va intervyu natijalari birlashtiriladi va tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida olingan natijalar asosida multimedia vositalarining ispan tilini o'qitishdagi samaradorligini oshirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqiladi. Ushbu tavsiyalar amaliyotga tatbiq etilishi mumkin bo'lgan strategiyalarni o'z ichiga oladi. Ushbu metodologiya yordamida ispan tilini o'qitishda multimedia vositalarining ahamiyatini aniqlash va ularning samaradorligini oshirishga qaratilgan amaliy yechimlar ishlab chiqish maqsad qilinadi.

Tahlil Va Natijalar.

Ispan tilini o'qitishda multimedia vositalarining qo'llanilishi, o'quv jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishda muhim rol o'ynaydi. Tadqiqot davomida olingan

natijalar shuni ko'rsatdiki, multimedia vositalari, jumladan video, audio, interaktiv dasturlar va onlayn platformalar, o'quvchilarning tilni o'zlashtirish jarayonini sezilarli darajada yaxshilaydi. Birinchidan, multimedia vositalari orqali taqdim etilgan materiallar o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi. Vizual va eshitish materiallari yordamida yangi so'zlar va grammatik qoidalarini o'rganish jarayoni qiziqarli bo'ladi. Tadqiqotda ishtirok etgan o'quvchilarning 85% i multimedia darslaridan keyin ispan tilidagi yangi materiallarni osonroq o'zlashtirganliklarini bildirganlar. Bu esa vizual va eshitish orqali ta'limning samaradorligini ko'rsatadi. Ikkinchidan, multimedia vositalari o'quvchilarga tilni amaliyotda qo'llash imkoniyatini beradi. Masalan, interaktiv dasturlar orqali o'quvchilar turli vazifalarni bajarish orqali tilni real hayotda qo'llashni o'rganadilar. Bu jarayon ularning muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, multimedia vositalaridan foydalangan holda o'qitilgan guruhlar an'anaviy darslarga qaraganda 30% ga ko'proq muloqot ko'nikmalarini rivojlantirgan. Uchinchidan, multimedia vositalari individual o'rganish imkoniyatlarini kengaytiradi.

O'quvchilar o'z vaqtida va tezlikda materiallarni qayta ko'rib chiqishlari mumkin. Bu esa ularning mustaqil ishlash ko'nikmalarini oshiradi. O'quvchilarning 70% i, multimedia vositalaridan foydalanish orqali, o'z-o'zini baholash va o'z bilimlarini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'lganliklarini ta'kidlaganlar.

Natijada, multimedia vositalarining ispan tilini o'qitishda qo'llanilishi nafaqat ta'lim jarayonini qiziqarli qiladi, balki o'quvchilarning tilni o'zlashtirish darajasini ham oshiradi. Ushbu tadqiqot natijalari asosida, ispan tilini o'qitishda multimedia texnologiyalarini kengroq qo'llash tavsiya etiladi. Bu nafaqat o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishga, balki ularning til ko'nikmalarini yanada rivojlantirishga ham yordam beradi. Shu bilan birga, o'qituvchilar uchun yangi metodikalar ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish zarurati yuzaga keladi.

Xulosa.

Ispan tilini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish samaradorligini oshirish o'quv jarayonini yanada jozibador, interfaol va natijador qilish imkonini beradi. Multimedia texnologiyalari talabalarga tilning jonli muhitini yaratish, turli shevalarni eshitish, madaniy kontekstni chuqurroq tushunish va shu orqali tinglash hamda so'zlashuv ko'nikmalarini faol rivojlantirishga yordam beradi. Raqamli platformalar, interfaol darsliklar va mobil ilovalar o'quvchilarning motivatsiyasini oshirib, o'zlashtirish jarayonini individual ehtiyojlarga moslashtirishga imkon yaratadi. Grammatik qoidalarini vizual hamda auditor tarzda tushuntirish, leksik boylikni kengaytirish uchun rangli prezentatsiyalar, audio va video materiallardan foydalanish

samaradorlikni oshiradi. Bunday yondashuv orqali o'quvchilar tilni nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham o'zlashtiradilar, bu esa ularning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdurahmonov, Q. Xorijiy tillarni o'qitishda multimedia texnologiyalaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari: o'qituvchilar uchun qo'llanma. Cho'lpon, 2016. 92-bet.
2. Boltayeva, M. Raqamli ta'lim muhitida xorijiy tillarni o'qitish metodikasi: interfaol usullar va resurslardan foydalanish bo'yicha ilmiy-amaliy tadqiqot. Navro'z, 2019. 75-bet.
3. G'oziyev, E. Ta'lim psixologiyasi va o'quv jarayonini takomillashtirishda multimedia vositalarining o'rni: motivatsiya va kognitiv jarayonlarga ta'sirni o'rganish. O'qituvchi, 2011. 140-bet.
4. Hamdamov, R. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va masofaviy o'qitish: xorijiy tillarni o'rganishda ularning qo'llanilishi bo'yicha tavsiyalar. Fan, 2010. 118-bet.
5. Ibragimov, X. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar: o'qituvchining multimedia vositalaridan samarali foydalanish mahorati bo'yicha qo'llanma. Iqtisod-moliya, 2018. 156-bet.
6. Nurmuhamedov, S. Ispan tilini o'qitish metodikasi va zamonaviy axborot texnologiyalari: darslik. Sharq, 2014. 202-bet.
7. Qodirova, F. Xorijiy tillarni o'qitishda yangi pedagogik va axborot texnologiyalarini qo'llash samaradorligi: ilmiy-metodik maqolalar to'plami. Zarafshon, 2020. 88-bet.
8. Yo'ldoshev, J. Ta'lim jarayonini takomillashtirishda axborot texnologiyalarining o'rni: o'qituvchilar uchun metodik qo'llanma. Tafakkur, 2021. 110-bet.